

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.
Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

Neki az ugarnak!

Szatmár, 1912. július 2.

(+) Aranyló kalászkok hullanak az arató fényes kardvasa nyomán. Keresztek sorakoznak sűrű rendben a szántón. És a termésöntő nyár büszkén néz szét a kincset érő „élet“-en, amit a fekete földből hívott elé.

Milyen energia-ébresztő hangulat ez, amely a kaszák pengése, a sűrű rendek dölése közben ébredzik bennünk. A fáradt kimerülés gyors riadónak ütemét hallja; a petyhüdt izmok acélszállakká feszülnek; az álomra nehezülő szemek az élet villamos tüzeit szikrázzák; az ölbe tett kezek az eke szarvát keresik. Az élet, a munkás, a cselekvő élet muzsikál minden véreseppünkben.

És nézünk — munka után. Van-e még ugar, amit föl kell törni? Sziklákat porlasztó kedv éledezik bennünk; a tevés láza önt el, hadd csendüljön mindenütt a

kasza, suhogjon a rendekbe ledöndött kalász. Teljenek a csűrök. Szikes hegyoldalok, kopár vízmosások, futó homokkal előtött puszták is zsendüljenek föl. Dus aratás kévei harsogjanak Te Deum-ot a halál élettelen mezőin is. Szántatlan, vetetlen, terméstelen ne maradjon egy talpalatnyi föld sem.

A tette vágyásnak e szent izgalmában jó anyagot adni a teremtés lázától megejtett én-nek.

Mi látjuk a tereket, ahol a zaklató energiák forgathatják a pörölyt; nekieshetnek a munkát éhező apostolok az éjszaka álmát sem ismerő kőfejtésnek; pihenéstelen kézzel fáradhatnak hajnali pirkadattól holdfényes éjjelig.

Már egyszer rámutattunk a kemény munkára, amely verejtékezésével ott vár reánk a mi közömbös intelligenciánk életre ébresztésének földadatában.

Parlag ez a nagy terület a mi egyházmegyénkben. A kereszténységtségtől eltávolodott modern po-

gányokhoz nem tudunk hozzáférni a szószékkel, mert a templomba vivő utat elfelejtették; nem a sajtonkkal, mert az nincs; katolikus körökkel sem, mert azok közönséges szórakozó helyek.

Másutt is így volt.

De a phönix-ébredés csodáinak kora a miénk. Mennyi új hitvalló születik napról-napra!

A congregatiót és az oltár-egyesületet tudjuk ezek bölcsőjének.

Mert kitartó, állhatatos és öntudatos katolikus jellemet kell először kialakítani. Pillanatnyi fölhangolások és megindítások mulékonyak és eredménytelenek.

A nádszál-embereket edzetté, erőssé a léleknevelő congregatio és oltár-egyesület iskolája formálja.

És ez öt vármegye szinte teljesen nélkülözi a catholicitas e michel-angeli vésőit. Congregatiók csak egy-két iskolánkban vannak; oltár-egyesület pedig alig van városainkban.

Ezeket kell szervezni mindenütt.

Szent várományok kapuja előtt.

*Mereven állók szent várományaim kapuja előtt,
Tagjaim zsidóadtak, fejem zug, csak arcom a régi,
Az évezredek Ádám-arc, — az ezerszer eláthozott.
— Uram, várakozol-e rám ott?*

*Őshadozó térdehkel hozom szentséges színed elé
A nagy nádak legszomorúbb, leggazdagabb virágát,
A megtépázott, agyonázott feliér lötuszt, — lelkiemet.
— Uram, beengedsz-e majd engemet?*

*A falak között pompeii praetoriánus voltam én,
De a szertefolyó véres láva előtött engemet.
De miért patakzott hőmpölyögve a forró láva...
— Uram, rám süt-e arcod sugára?*

*Szent vagy Uram, — nézz bolyongó sápadt arcu
famulusodra,*

*Ki kifáradt a nyomoru élet nagy küzdelmeiben,
Ki nagyon régen csillagokba akarta írni nevét
S most nyomorunak, üresnek látja egész életét...*

Dudinszky Nesztor.

Az eucharisztikus kongresszusok.

Az idén Bécsben rendezendő eucharisztikus kongresszus alkalmából érdemes lesz egy pillantást vetni az eddigi kongresszusokra.

1893. május 14—21-ig Jeruzsálemben tartották az első eucharisztikus világgongresszust, melyet nem európai városban rendeztek. Kezdetben aggályoskodtak, hogy megtartható lesz-e a kongresszus Jeruzsálemben? Aggodalomra adott okot az egyesült és nem-egyesült keleti keresztények különféle ritusa, valamint az a kérdés, hogy minő álláspontot fog elfoglalni a pápai legátussal szemben a török kormány? Végre azonban sikerült minden nehézséget leküzdeni s a pápai legátus Jappóban nagyszerű fogadtatásban részesült. Jeruzsálemben a világi hatóságok, a francia konzul, a vallásos egyesületek, sőt a nemegyesült patriarka küldöttjei is üdvözölték.

A szentsír templomban végbement ajtatosság után kezdődtek a kétnapos tanácskozások. Nem kevesebb mint 50 latin szertartású főpap vett részt Belgiumból, Franciaországból, Olaszországból, Angliából és Amerikából, továbbá 18 keleti (görög, maronita, szír, kald, örmény és szláv) érsek és püspök. Minden reggel nagymisével kezdődött, melyet más és más jeruzsálemi főtemplomban más és más ritus szerint pontifikáltak. Azután az Oltáriszentség a hívek imadására, kitevé maradt.

A jeruzsálemi kongresszus vezérgondolata az unio volt. A keleti keresztények elé Rómát úgy szokták odaállítani, mint a keletiek szokásainak ellenségét. A kongresszus

folytán mintha kötelék hullott volna le a keletiek szeméről; látták, hogy e szokásokat Róma igenis tiszteli és becsüli. Ennek következménye volt sok szimatikus visszatérése az anyaegyházba.

Megtanulták ez alkalommal ismerni a keletiek ünnepeit, szertartásait és egyesületeit. Főlséges mozaik volt ez, amely kongresszus résztvevőinek lelkébe mélyen bevésődött. Az egész ünnepély a résztvevők belső áhítatoságával, a szónokok tapintatával, a pápai legátus szeretetreméltó, atyai föllépésével alkalmas volt arra, hogy az egész Keleten hatalmas rokonérzést keltsen: az unio előkészítése egy lépéssel előbbre jutott.

A következő eucharisztikus kongresszust 1894-ben Reimsban tartották meg, az ezután hetet szintén belga és francia földön. Az 1898-iki brüsszeli kongresszus vetette föl és vitatta meg az eucharisztia viszonyát a szociális élethez.

A későbbi kongresszusok is mindig tovább szélesítették a programot, hogy az életet minél szorosabb kapcsolatba állítsák az Oltáriszentség imadásával.

Az ideai bécsi eucharisztikus kongresszus arányaival valamennyi előzőn túl fog tenni, legalább az előjelekből erre lehet következtetni.

Első sorban az osztrák népek igyekeznek minél nagyobb számban leendő résztvevőikkel a kongresszus fényét emelni. A hűségesebb katolikus Tirol valóságos nemzeti ünneppnek tekintik a kongresszust. Az egész országban állandó az érdeklődés és a lelkesedés, melyet az egyes városokban és falvakban tartott ajtatosságok, prédikációk és

Lapunk mai száma 10 oldal.

A felnőttek congregatióját és oltár-egyesületét! Falvakban és városokban. Minden intézményünknek szinte drágagyöngye ez a kettő.

És a magvetés munkájában az egész egyházmegye napszámosa akar lenni az Irodalmi Kör.

Agilitását újjászületésének pár hónapja alatt már megmutatta. Az ősztől kezdve pedig még szélesebb körű programot akar megvalósítani. Készül nagyszabású esték rendezésére a városokban, apologetákkal, tanárokkal, szónokokkal vonul ki a nagy eszmék bajvivő porondjára. Tanítani, fölvilágosítani, szociális szervezkedésre készíteni kíván a falvakban. Ha idejében hozzáfordulnak a kora ős elejéig az egyházmegye bármely részéről, ott lesz a meghívásra ez a jelentős szervezés a mi megújodni akaró életünknek.

Ne maradjon ugar sehhol! Legyen bevetve a legsoványabb föld is!

És nemsokára mindenütt arató kasza pendül, aranykalászos rendek suhognak.

Nincs béke. Az alkotmányrombolók, a törvénytörők, az erőszakoskodók most békét akarnának. Most, hogy a bérencek lelkiismeretlenségével végrehajtották a bécsi parancsot s így meghosszabbították a császár kegyelméből való életüket, most egyszerre eszükbe jut, hogy az erőszakoskodás áldatlan állapot és hogy a csendőrszuronyos törvényesítést nem lehet állandósítani. Gyalázatosságaikra most már a feledés fátyolát szeretnék ráborítani s a megcsufolt, jogaitól erőszakosan megfosztott nemzetet a nyári szünet tikkasztó hősege alatt letargiába süllyeszteni. De csalódní fognak. Az alkotmányunkon ejtett sebek sokkal mélyebbek, semhogy az idő begyógyíthatná azokat. A törvényhozáson, a nemzet vezéreinek elkövetett durva erőszakosságok sokkal vérlázítóbbak, semhogy a felemelt öklök lehanyatlanának, mielőtt sujtottak volna. S végül Tiszának, Lukácsnak s a mögöttük álló pártnak bünei oly nagyok, hogy azokat csak akkor és csak azon az áron bo-

gyülések még fokoznak. Nemesak az ország főbb helyein, Innsbruck, Brixen, Bosen, Merán városokban, hanem a legfélreesebb falvakban is gondot fordítanak a hívek kellő előkészítésére. A kongresszusra külön vonatok és más csoportok százával jelentkeztek.

Az eucharisztikus ünnepi körmeneten, melyet szeptember 15-én, vasárnap fognak megtartani, a tiroliak nagy csapatban vesznek részt. Az első csapat fogja vinni a Tirolban őrzött és szentségi vonatkozású emlékeket, a másodikban lesz az ország száz és száz katolikus egyesülete és kongregációja, a harmadikban haladnak a lövészsorozatok festői egyenruhában, zenével és zászlóval, végül a negyedik az 1809-ik évből azt a rohamzászlóaljot fogja ábrázolni, mely az u. n. linzi óriás kereszt elvitele mellett bátran és győzelmesen támadt az ellenségre. Az eredeti keresztet az Iselhegyen emelt kápolnában őrzik; ezt magát nem viszik Bécsbe, mert a tiroliak kimondották, hogy ez a kereszt a kápolnát elhagyni nem fogja soha, de részt fog venni a menetben a keresztnek hű utánpótlása. Hogy a tiroliak lelkesedéséről fogalmunk legyen, megemlítünk annyit, hogy pl. Brixenből már bejelentett egyik különvonat 350, a másik, mely lövészeket fog vinni, 500 utast szállít a kongresszusra.

A külföld közül Magyarország részvétele ígérkezik impozánsnak. Bécs közel esik hozzánk s most alkalmunk nyílik a szomszéd állam fővárosában az egész világ előtt bemutatni a független magyar nemzet áhítatos buzgóságát.

csáthatja meg a nemzet, ha a bűnösök a bukkottak, a kipellengérezettek és megvetettek sorába kerülnek. A legsúlyosabb hiba, egyenes öngyikosság volna a nemzetől, ha kibékülne azokkal, akik szentségtörő kézzel nyultak legdrágább javaihoz. Tiszákkal egyezkedni, őket a hatalom birtokában hagyni annyi volna, mint szentesíteni a törvényszegéseket, a jogfosztásokat hosszú sorozatát. A magyar nemzet ezt nem fogja megtenni. A magyar nemzet nem fog megbékülni Tiszák tirannizmusával. Jogos haragját nem fogja csillapítani sem az idő, sem a hivatalos protekció, sem a judáspénz. Ez a harag él és forr a szívek mélyén s nem fog gyengülni, csak egyre jobban felháborodni, míg csak el nem érkezik a leszámolás órája. Es akkor jaj a jograblóknak, a bérenceknek, akik feladták nemzetüknek minden jogát, akik szégyenletes gyávasággal hunyázkodtak meg a legsúlyosabb bécsi megaláztatások előtt, de egyszerre magyar vért ivó, alkotmányt marcangoló tigrisek lettek, amikor a nemzet kívánságairól volt szó. Készüljünk a leszámolás órájára. Mert annak rettenetesnek, irgalmatlannak kell lennie. Világosítsunk fel mindenkit a parlament szörnyűségeiről, élesszük mindenkiben a felháborodást és megtorlást nemzeti javaink iránti ellen, hogy hazánk minden fia azt tartsa legfőbb vágyának, legszentebb kötelességének: leszámolni a Tisza-Lukács-huszárokkal!

Szatmár követe.

Kelemen Samu urat érte polgártársai, hitsorsosai és elvbarátai között valószínűleg elsőként az a dicsőség, hogy magyar állampolgársága, izraelita hite és 48-as pártállása dacára a bécsi klerikálisok és antiszemita hivatalos lapja, a Reichspost külön cikkben emlékezik meg róla és nem győzi eléggé magasztalni Szatmáron elhangzott beszámolóját.

Bármennyire igyekszik is Szatmár követe azóta beszámoló beszédét magyarázni és úgy feltüntetni, mintha az az egyesült ellenzék álláspontjával ellenkező nem volna, azt hisszük, hogy a fentebb említett megemlékezés mindenél ékeesebb bizonyíték arra, hogy Kelemen Samu ur igenis szembe helyezkedett az egyesült ellenzékkel és igenis Lukács Lászlónak — nem akarjuk mondani: Lukács László előtt önmagának — akart szolgálatot tenni, mikor mint egyetlen párttűt szót emelt az obstrukció ellen és ezzel igazolni kívánta Tisza István jogtalan erőszakosságát.

Az a körülmény, hogy az obstrukciót valaki nem helyesli, nem igazolhatja Kelemen Samu álláspontját, mert hiszen azért, hogy valamit nem helyeslünk, még nem lehet elítélni mást, ha ugyanazt cselekszi. A Justh-párt obstrukciója indokolt volt, mert hiszen a választói reformtörténet, melyet a kormány és pártja ígéreteik dacára is vonakodtak megvalósítani.

Az ellenzék többi pártjai nem helyeztek ily súlyt a választói reformra, nem is voltak annak terjedelme tekintetében önmaguk közt sem megállapodva s ezért nem harcolhattak érte az obstrukció fegyverével, de érthetőnek és jogosnak találták a Justh-párt küzdelmét, amelynek első és fő-programja a választói reform volt.

Ha tehát a nem Justh-párti ellenzék, dacára annak, hogy nem vett részt benne, nem talált kifogásolni valót a Justh-párt obstrukciójában, Kelemen Samu egyenesen elveivel jön ellentétbe, mikor az obstrukció ellen szót emel, amelynek konzekvenciáit még akkor lett volna kötelessége levonni, amikor még bizonytalan volt, hogy Lukács nem Justh-kal fog e kormányt alakítani, nem pedig most, mikor a Justh-pártnak az összes kiltatásai a hatalomra jutásra elenyésztek.

Méltán háborodnak tehát fel a szatmári igazi 48-asok, hogy követjük most a harc küszöbén hagyja cserben azt a zászlót, melyre annak idején személyesen felesküdt. Tudvalevőleg, mikor Kelemen ur a 67-es szabadelvű pártból átlépett a 48-as pártba, az új elvtársak egy része nem igen bizott meg benne s ezért ünnepélyes és nagyobb garancia kedvéért annak rendje és módja szerint

feleskették a 48-as zászlóra. Ugy látszik azonban, az előrelátó követ ur ez alkalommal a la Munkács fogta a kabátja gombját és így nem tartja magára a zászló iránti hűség kötelezőnek.

Kelemen Samu-Pál urnak ez a fordulása sajátságosan akkor történt, mikor az egyesült ellenzék a választói reform dolgában megegyezett és a Justh-párt programját és taktikáját magáévá tette, Lukács Lászlónak pedig színt kellett vallani, hogy a választói reform híveként az ellenzékkel, vagy annak ellenségeként Tiszával tart-e. Lukács Tisza mellett döntött és Kelemen Lukács mellé állott.

Miután a vérbeli és radikális szabadkőműves szerint mindennek a papok és a klerikálisok az okai, (mert hiszen eleget olvassuk, hogy a tüdővész elterjedése és az analfabéták nagy száma erre az okra vezetetik vissza), Kelemen Samu is (a feketék hátán) akar dicsőséggel bemászni a kormány táborába, úgy állítván fel a dolgot, mintha az egyesült ellenzék és annak választói reformja a klerikalizmus ügyét vitte volna előbbre és a szegény magyar liberalizmus megmentését is Lukács Lászlótól várhatni. Kelemen Samu volt az, aki az ellenzék megegyezése után a leghévesebben fakadt ki a választói reform ellen, amely szerinte tönkre teszi a zsidóság befolyását.

Ezzel tehát klasszikus bizonyítékát szolgáltatja Kelemen Samu azon értekezés helyességének, mely Jászi Oszkár tollából a Huszadik Század legutóbbi számában megjelent.

Jászi Oszkár juncker zsidó koalíciónak nevezi a ma Tisza István és Lukács László körül csoportosult sereget és többek között így ír róla: „Tulzás nélkül lehet mondani, hogy a zsidó uzora — és ennek képviselőit nem a falvak koresmáiban kell keresni, hanem főleg és elsősorban a nagy és előkelő budapesti bankokban — hatalma még soha sem volt az országban ilyen teljes s a Tisza István legfanatikusabb hívei nemesak a vármegyei dzsentri tönkrement elemeiben, hanem a kitüntetésekre és nemességre áhító zsidóságban keresendők.”

Kiváncsian várjuk, hogy Szatmár város független polgársága körében az ónérdék, vagy az elvhűség és a meggyőződés érzülete fog-e diadalmaskodni? Kelemen Samu és a kormány mellé állanak-e, vagy pedig párt-híveik táborához sorakoznak?

Dr. Nemestóthi Szabó Albert.

Nem államosítják a városi rendőrséget.

Mostanában gyakran hangzott fel a kívánság, hogy a vidéki rendőrségek rendezetlen állapotán csak az államosítás segít. Nem a városok egységmelyike foglalt állást az államosítás mellett, de maguk a rendőrségek vezetői és tisztikarai is sürgették az államosítást. A rendőrtisztviselők az államosítástól nemesak érdekeik hathatósabb védelmét várták, hanem azt remélték, hogy a vidéki rendőrségek nivója is emelkedni fog az államosítás által. A városok pedig azért kívánták az államosítást, mert a városok terhet nagyban könnyítené, ha olyan hatalmas tértel törülhetnének a költségvetésükből, amelyet a városoknak az állam részére teljesített teendőikért kell viselniük. Egy magas állású, vezetőállásban levő rendőrtisztviselő, aki teljesem ismeri a belügyminiszteriumban most folyó ama munkálatokat, amelyeknek a vidéki rendőrségek rendezése a célja, úgy nyilatkozott, hogy a vidéki rendőrségek államosítására még nagyon hosszú ideig kell várni. Elmondta, hogy a belügyminiszter most az államosítás nélkül a vidéki rendőrségek egységesítésére, egységes szervezeti országos nyomozó testület szervezésére, egységes rendőri jog, általános egységes szervezet megalkotására és a személyzet szaporítására helyezi a súlyt, de az államosítás, mely rendkívül nagy előtanulmányt igényel és rengeteg munkát ad, tíz-tizenöt év múlva következhet be csupán. A belügyminiszter a rendészeti kiadásokat magasabb államsegéllyel gondolja megtéríteni a városoknak. Az újjászervezés és egységesítés munkáját a bel-

ügyminiszteriumban dr. Pekáry Ferencz miniszteri tanácsos végzi, aki országos körutra indult és mindenütt a helyszínen tanulmányozza a vidéki rendőrségek állapotát és a vidéki közbiztonság bajait. Dr. Pekáry már meg is kezdte ezt a tanulmányutat. A napokban a győri rendőrséget vizsgálta meg több napon át, még ebben a hónapban Debrecenben tesz és a jövő hónap folyamán jön Szatmárra.

A páholyok mélyéből.

Nem hiába zárja el hétszeres lakat a szabadkőművesek ajkát, nehéz is a profán világnak bepillantást nyernie a páholyokban folyó munkára. Innen-onnan már egy esztendő telt el a tavalyi szabadkőműves nemzetközi római kongresszus óta és csak most jönnek napvilágra a kongresszus egyes, a külvilágot nagyon is közelről érdeklő eseményei. A szabadkőművesek már maguk körében is bizonyos hallgatással kerülgették a római nagygyűlésük lefolyását. Az okát most tudjuk csak meg a szabadkőművesség hivatalos lapjaiból. A kongresszus ugyanis nem felelt meg a testvérek várakozásának. A tervbe vett és szabadkőműves részről nagyon óhajtott kibékítés a római nagyoriens és az angol-német-amerikai kozmopolita szabadkőművesség közt nem jött létre. A Giustiniani palota nagymestere ezentulra is szakadár maradt. Az ellentétek vallási és politikai téren fakadtak. Az olasz szabadkőművesség leplezetlenül atheista, az egész nagygyűlésen az istentelenség, sőt egyenesen az Isten ellen indítandó harc képezte a tárgyalás legjobban megvitattott anyagát. Ezért maradtak távol a nagygyűléstől Poroszország, Anglia és Amerika páholyai. A külföldi páholyok közül a luxemburgiak, a románok, a magyarok és a portugálok voltak képviselve. Franciaország képviselőtét Náthánra bizta. Nos, elgondolhatjuk előre is, hogy milyen hang uralkodott a kongresszus ülésein. Amint a jelenlevő hatalmasságok konstatálhatták, hogy maguk közt vannak, vagyis csupa hasonszőrű testvérekből áll a gyülekezet, azonnal szabad folyást engedtek érzelmeiknek és így történt, hogy az üléseken pattogott a forradalmi tűz és lobogott az antiklerikalizmus lángja.

Trinchesi, a szimbolikus nagypáholy elnöke — aki egyszersmind római egyetemi tanár — a szabadkőműves antiklerikalizmusról tartott előadást. Többek közt azt a kitértelt használta: A pápaságot el kell törölni, mert az a teremtés kigyója. Italia népe fogja eltörölni a fejét. A tárgyalások során kidolgoztak egy munkatervet, mely az egyház kiszorítását célozza. A program bevezető soraiban olvassuk: Az állam jogai kiterjesztendők. Az államnak szuverenitással kell bírnia és e teljhatalmával neki kell mindent rendeznie, ami a társadalmat illeti, amelyből minden egyházi intézményt ki kell zárni. Az oktatás állami monopólium a vallásoktatás teljes megszüntetésével. A családi életet a „szabadszerelemre“ kell alapítani, az egyházat az államtól elválasztani és annak alárendelni. A jótékonyosság gyakorlását, illetve annak kivételét vegye kezébe az állam és e célból vonja be az összes jótékony alapítványokat, úgy a magánjellegetűket, mint az egyháziakat. — Ez már világos beszéd. Ugyebár, milyen őszinték ezek az urak, mikor egymás közt vannak és milyen másoknak hazudják magukat künn az élet színpadán! — Különösen Limát, a portugál szabadkőművesek és forradalmárok fejét ünnepezték a testvérek nagy lelkesedéssel.

Az olasz hivatalos szabadkőműves folyóirat, az „Acacio“ közlése szerint Lima azt a kijelentést tette, hogy a portugál szabadkőművesek 10 hónap óta többre vitték és több szolgálatot tettek kormányuknak, mint mások évek hosszu során. Ők elűzték a jezsuitákat (ez az első dolguk), eltörölték a vallásos társulatokat és rendeket, keresztülvitték a házasságelválast és az egyháznak az államtól való elválasztását. Ezt a nagy eredményt csak a „laikus“ — felekezeten kívüli — iskola útján tudták elérni. (Ezért fáj annyira a fejük nálunk is a tanítókért és az iskolákért.) Végül azt hangoztatta Lima, hogy világszerte elhatott Náthánnak, a római polgármesternek hire és hogy neve valósággal szimbolummá lett. (Ugy! Tehát a vallás ellen izzó gyűlölettel telt Náthán!) A testvérek csak úgy hiztak Lima beszédén és lelkesedésükben a szónokok egész sora dörgötte füleikbe, hogy Olaszországban, kivált Rómában kell arra törekedni, hogy a portugál események benne ismétlődjenek.

Néhány nappal a kongresszus után az olasz páholyok országos gyűlésüket tartották (1911. szept.) Ezen is részt vett Lima és itt is felszólalt. Beszédében büszkén hirdette, hogy Portugália újjászületése — szabadkőműves értelemben — már annyira előrehaladt, hogy a portugálokot csak elnyomással lehetne a fejlődésben megakasztani. Az egyháznak az államtól való elválasztása pedig oly radikálisan ment elvbe, hogy Portugáliát a demokratikus államok közt az első hely illeti. Ő Itáliának azt kívánja, hogy épp ily tökéletesen szabaduljon meg a Vatikántól, amely szerzetesrendjei és kongregációi által széjjelrombolja a családot és gyengíti a nemzetet. Dörgő taps volt a válasza Lima beszédére, melyre az egyik olasz testvér azt mondotta: Ha Lissabon a szabadgondolkodó városok típusa, úgy nincs messze az idő, midőn Róma lesz e versenyben a párja és eljön a kor, mikor majd elveszti értelmét a mai közmondás: Nem látta Rómát, aki a pápát nem látta! Helyette majd: Senki sem fog távozni Rómából, mielőtt Náthánt nem látta!

Igy beszélnek a szabadkőművesek, mikor maguk közt vannak és ilyen irányban dolgoznak. Sokkal többet használt volna a kormány, ha az ellenzék ellen fordított erőszakát inkább a páholyok — e közveszélyes fészkek — ellenőrzésére és megrendszabályozására fordította volna.

†

Tóthfalussy Dániel
1848—1912.

Nagyon ritkultak soraink. Itt jár köztünk a Mors imperator és elragadja tőlünk legjobbainkat. Az egyik gyász után még fél sem száradtak könnyeink, már újsír mellé állunk.

Tóthfalussy Dániel gyermeklelke sem mosolyog ránk többet. Nem látjuk többé a „pater parvulorum“ szemének meleg tűzü ragyogását, a mint körülvéve gyermekektől jár Szatmár utcáin. Ez az evangélium szépség kiesik ennek a városnak életéből, a melyben pedig oly kevés a szépség. Tágranyilt szemü gyermekek üde csoportja nem veszi körül a bizalom megható odaadásával azt a derűs tekintetű öregot; kifogyhatatlan kérdéseik üde csacsogása válasz nélkül marad; a jóságos Dani bácsi ártatlan szivekbe lopódzó hangja nem játszik már többé a kis fehér lelkek muzsikás hurjain.

És évtizedeken át művészetté kristályosodott paedagógiája, a mely az isteni titkok varázslatos mélységeit még a gyermek-elmékbe is odaplántálta elfelejthetetlenül, nem fog már minket tanítai: mint kell életté tenni a szót; hogyan kell abból a katekizmus energiából táplálékot adni úgy, hogy az „a gyermeknek tej legyen s az öregnek bor.“

És a szegény diákok közül is sokan majd dideregnek vékony ruhában, mert ez az irgalmas szívű pap már nem öltözteti, nem látogatja, nem bátorítja őket.

Szétosztotta minden talentumát; szive, elméje és zsebe is mindig másoké volt: a leggyöngébbeké. És ha hullottak igaz könnyek, ha szállt el a felhőkön átható imádság egy koporsó mellett: Tóthfalussy Dániel halála gyémántpergésű könnyeket, Istent mozditó fohászokat váltott ki a legártatlanabb lelkekből.

Az ő klaszikusan szép életét nem e pár sorral méltatjuk, legközelebb Bodnár Gáspár avatott tolla mondja el Tóthfalussy Dániel fölött a keserűségek epitaphiosát.

* * *

Tóthfalussy Dániel 1848 nov. 3-án született Piskolton, Bihar megyében. Miséspappá 1873-ban szenteltetett; mint segédlelkész Tiszaujlakon, Dobóruszán, Nagybányán, Szatmáron és Máramaroszigeten működött, majd 1880 óta mint hitoktató és képzőintézeti tanár fejtett ki páratlan eredményű buzgalmat a keresztény nevelő-oktatás terén. 1898-ban szentszéki tanácsos lett.

Haláláról a tanítóképző tanárkara a következő gyászjelentést adta ki:

A szatmárnémeti kir. kath. tanítóképző tanári testülete fájdalomtól megtört szívvel tudatja, hogy forrón szeretett kartársa Tóthfalussy Dániel szentszéki tanácsos, tanítóképző-intézeti hittanár áldásos élete 64., áldozópapságának 39. évében, példás türelemmel viselt hosszas szenvedés után Kolozsváron, ahol gyógyulást keresett, az egyház kegy-szereivel többször megerősítve az Urban csendesen elhunyt.

A megboldogult földi maradványai június 28-án d. u. 4 órakor adták át Kolozsváron az anyaföldnek a boldog feltámadásig. Az engesztelő szent mise áldozat lelki üdvéért június 28-án mutatott be az egek Urának.

Kartársainak szeretete és tanítványainak soha el nem évülő kegyelete és hálája virraszt áldott emléke felett.

Szatmár-Németi, 1912. július 1-én.

A kir. kath. tanítóképző tanári testülete.

Nyílt interpelláció.

Miklóssy István állami főgimn. tanár Budapesten, a fönt jelzett cím alatt egy terjedelmes röpiratban interpellálja a belügyminisztert a magyarországi szabadkőművesség állam és társadalom felforgató törekvései ügyében.

Történeti adatokkal igazolja a jeles tanár a szabadkőművesség társadalom felforgató törekvéseit a régebbi multban és a kormányok rendelkezését itthon és a külföldön, mely által azt igazolja, hogy lázítás és lázadás jelzi a szabadkőművesség történelmi szerepét mindenütt.

A szabadkőművesség állam és társadalom felforgató törekvéseit és munkásságát jelen napjainkban Magyarországon számtalan, a szabadkőművesség hivatalos adataival, valamint az általa fönntartott sajtó nyilvánosságra hozott eikkeinek kivonatával bizonyítja,

**Pártoljuk
a hazai ipart!**

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú piramisokat, obeliszeket, kereszteteket, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei kereszteteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE. Píók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

hogy a kormány által jóváhagyott alapszabályaik értelmében ki van mondva, hogy kizár működési köréből minden politikai és vallási kérdést és kötelezi tagjait a hazai törvények tiszteletben tartására, célja lévén a közérkölciség, a művelődés, a felebaráti szeretet terjesztése és a jótékonyosság gyakorlása. Hát bizony ezt a célt meghazudolták, mert számtalan adatokkal bizonyítja szerző, hogy minden páholy saját maga alkotja meg saját szabályait, azért a páholyok működése nem a kormány által jóváhagyott alapszabályok értelmében s szellemében és nem egységes irányban történik, sőt nyilvánosan kijelentik, hogy ők összeesküsznek a mostani társadalmi rendszer ellen, mert ők azzal szemben egészen elűtő, új állami rendszert akarnak felállítani, azért küzdenek a mostani rendszer összerombolásán; azért a páholyok politikai kérdésekkel behatóan foglalkoznak, a vallásrombolásból pedig nyilvánosan is virtust csinálnak, amit Miklóssy szabadkőművesi hivatalos adatokkal bizonyítva, figyelmezteti a minisztert és a magyar társadalmat, hogy a radikális ultra tért magyar szabadkőművesség úgy az állami, valamint a létező társadalmi rendre föltötte veszedelmes s azért intézi nyilvánosan azt a kérdést főnálló társadalmi rendünk legfőbb öréhez, a belügyminiszterhez, hogy *hogyan lehetséges az, hogy hazánkban, mint alkotmányos országban, olyan szervezet működhet a törvény oltalma és felügyelete alatt, amely a fennálló állami és társadalmi rend összerombolására összeesküszik?* amikor annak felsőbb helyen engedélyezett alapszabályai az ilyen ténykedést kategorice kizárják.

Idézi a tudós szerző a szabadkőművesek hivatalos lapjának 1911. júniusi számában a 15-ik oldalon található következő intést: „Sohase feledjétek testvérek, hogy a páholy nem klub, nem egyesület, amelybe holmi alárendelt jelentőségű magánélelért járunk, hanem a páholy az eljövendő államrendszer megteremtője... Itt nincs korlátlan uralkodó, gőgös hadsereg és szervilis papság... Nálunk minden páholyban több-kevesebb következetességgel a vázolt feladaton dolgoznak!”

Igazat kell adni Miklóssynak, hogy szégyene a királyhő magyar nemzetnek, veszedelme dinasztianknak, hogy itt, ebben az országban olyan vakondokhad működhetik a titokzatosság leple alatt, amely hivatalos helyen kimondott saját szavai szerint összeesküszik a fennálló állami és társadalmi rend ellen, amikor hivatalos lapjának egy helyén azt hirdeti, hogy a páholy igazságszolgáltatást is gyakorol, amely ellen az állami hatóság jogsegélyezésének kérését vétségnek mondja ki!

Íme, látjuk ebből, hogy a szabadkőműves páholy, mely — mellesleg mondva háromnegyed részben zsidókból áll — nem egyéb, mint egy világszövetség láncszeme, akár az „alliance israelit“, amely társadalmi rendünk, keresztény vallásos hitünk, magyar vértel fenntartott történelmünk ellen ádáz rombolásra összeesküzdött, akik közül egyik hírlapjában Timár Szaniszló testvér azt tanácsolja, hogy „terjesszük az atheizmust, mely az egész emberiségnek jövendő irányát van hivatva megjelölni!”

Az ő Faber Oszkárjuk, a kereskedelmi iskolai tanár internátust nyitott s az „Uttörő” szabadkőműves lapban nevelési programjáról maga írja: „Tölem gyermekek sohasem hallanak egy biztató szót Istenről, vallásról, imádságról, mert ő naplopásnak tekinti a hazafias és vallásos frázisokkal való foglalkozást.”

Ebből láthatjuk, hol nevelkednek a nemzetközi, erkölcsöt nem ismerő, hamis bukásra, defraudálásra hajlandó emberek. Csoda-e, ha az ilyen iskolából uzsorások, szivtelen zsarolók és effajta polgárok lépnek ki az életbe, hogy ilyenekkel szaporodjanak a páholyok testvéreknek csufolt tagjai.

Az ilyen nevelésben részesült emberek nem léphetnek nemesebb értelemben vett testvéri szövetségbe, ez bizony csak bünszövetség lehet.

Igaz munkát végzett ezekkel Miklóssy tanár, hogy az alvó keresztény magyarságot nyílt föllépésével ezen nemzeti veszedelemmel szemben tette serkenti.

Igaza van, ha azt állítja, hogy semmit

sem tettünk, ha a veszedelmet csupán tudomásul vesszük; hiszen a szabadkőművesség már nem is titkolja grasszálását, nyilvánosan merik már hirdetni rombolási szándékukat, anélkül, hogy egy boldogabb jövőnek tervét tudnák felmutatni.

Az ilyen rombolás egyszerű fosztogatás, büns nyereszkedési vágy kielégítése; ennek a magyar társadalom aluszékonyága az oka, pedig állami és társadalmi rendünk megővése tetteket kíván a józan magyar társadalomtól.

Igen érdekes bőséges bizonyító adatainál fogva Miklóssy István tanárnak ezen terjedelmes munkája, amely egy korona árban megszerezhető a Szt. István Társulat könyvtárában.

Id. Egan Lajos.

Fechtel János dr.

1859—1912.

Nagyon reánehedett a sors sujtó keze egyházmegyénk papságára. Egyre újabb rendeket vág közöttünk a halál kaszája. Ritkulnak soraink, gyors egymásutánban kidőlnek oszlopos tagjaink. Fájó jelenségek nagyon. De a Gondviselés rendelte így, ekkor tehát meg kell nyugodnunk.

A halál ez évi áldozatainak sorában a nyolcadik pap dr. Fechtel János főgimn. tanár. Halála nem jött egészen váratlanul. Már három év előtt megérintette a halál lehelle s megtörte az addig oly életerős szervezetet, szárnyát szegte a merész röptü szellemnek. Mint beteg, hanyatló ember járt közöttünk s bár ő nem tudott, nem akart nyugodni, szervezetének rohamos hanyatlását még az ő aczélos energiája sem tudta feltartóztatni.

Fényes tehetségű, nagy tudású és európai műveltségű ember volt a megboldogult. Dolgozni vágyó és bámulatosan dolgozni tudó erőt vesztett el benne az egyházmegye, a szatmári gimnázium, a szatmári társadalom. Mint tanár elsősorban katedrájának élt, ennek szerzett becsületet, tiszteletet az ő gazdag tudásával, gyönyörűen szép, lelkes és elragadó tanári működésével. De nagy veszteség az ő halála Szatmár társadalmi életének is, mert dr. Fechtel János éveken át egyik legjelentősebb, nagyrabecsült és nehezen pótolható munkása, sokszor éltető lelke, vezető egyénisége volt a szatmári társadalmi életnek. Régi tagja volt Szatmár város törvényhatóságának, alelnöke a Kőlesey Körnek, a Dalárdának, titkára a Nőegyletnek; nagy tevékenységet fejtett ki a Széchenyi Társulatban, Katholikus Kaszinóban, a Társaskörben.

És bárhol szerepelt Fechtel János, mindenüvé elvitte izzó temperamentumát, ragyogó ékesszólását, lankadást nem ismerő energiáját. Jutalmul megkapta az összes társadalmi rétegeknek tiszteletét és szeretetét eddig alig tapasztalt mértékben.

Szenvedélyesen vette ki részét a politikai mozgalmakból. És bár velünk ellentétes politikai elvekért harcolt, mégis csodálni és becsülni tudtuk azt a következetességet, amelyet elvei, céljai érdekében kifejtett, és azt a szellemtől szípkázó szónoki tornát, amellyel elveit védte, terjesztette s amellyel igen magas köröknek elismerését is kivívta. S ez az ember, akinek egész élete csupa küzdelem, csupa törtetés volt s aki köztéren vívott harczaiban sokszor a kiméltenségig éles volt, magánérinkezéseiben maga volt a megtestesült előzékenység, szívjóóság és kedveség. Csoda-e, ha ezt az embert annyira szerették? És csoda-e, hogy halála olyan nagy fájdalmat és olyan nagy részvétet keltett?

Dr. Fechtel János 1859. július 29. én született Felsőkeréken Bereg megyében. — 1882-ben elvégezvén Szatmáron a teológiát, Schlauch püspök a kolozsvári egyetemre küldte, hogy a tanári oklevelet megszeresse. 1885-ben már a bölcsélet tudori oklevélnek is birtokában volt. Ekkor a kir. kath. tanítóképzőben nyert mint tanár alkalmazást, a

következő évben pedig a főgymnásiumban helyettes, majd 1893-tól, mint rendes tanár működött egész az utolsó napokig.

Temetése a kir. kath. főgymnásiumból történt.

A diszes katafalk a főgymnásium udvarán volt felállítva, melynél diszruhás hajduk álltak őrt. Ott láttuk Szatmár egész intelligenciáját, sőt a vidékről is sokan jöttek el a végtisztességadásra. A szertartást egyházmegyénk püspöke végezte, Szabó István praelát. kan., Benkő József apátkan., Ratkovszki Pál főigazgató, Hámon Róbert p. kamarás, Bagossy Bertalan és Bakkay Kálmán tanárok és a növendékpapok segédletével. A dalárda pedig gyönyörű gyászzenekkel búcsúzott el volt elnökétől. A sirnál Ratkovszki Pál kir. főigazgató mondott igazán szívből jövő, szívekhez szóló gyászbeszédet, melyben gyönyörűen méltatta az elhunyt barátja munkásságát. Könnyek perogtak minden arczról. Ezután dr. Fábrián Lajos ügyvéd a dalárda nevében mondott utolsó Isten hozzád-ot, mire tompa dübörgéssel hullottak a koporsóra az anyaföld rögei...

Adj, Uram, örök nyugalmat neki!

Haláláról a főgymnásium tanárkara a következő gyászjelentést adta ki:

„A szatmárnémeti kir. kath. főgymnázium tanári kara fájdalommal tudatja szeretett kartársának Dr. Fechtel János áldozópap, főgimnáziumi tanár, szentszéki tanácsos, törvényhatósági bizottsági tagnak élete 53, tanári működése 27. évében a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után folyó hó 29.-én történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai július 1-én délelőtt 10 órakor a kir. kath. főgimnázium udvaráról fognak a hidontuli sírkertben örök nyugalomra tétetni. Lelki üdvét az engesztelő szentmise július 1.-én d. e. 8 órakor fog megtartatni. Kartársainak szeretete, tanítványainak kegyelete feledhetlenné tesz ki emléket. Szatmár-Németi, 1912. június 29.-én. A kir. kath. főgimnázium tanári kara.”

HIREK

Lapunk egyes számai kaphatók a főtőzsdében és a Barth-féle kis tőzsdében a Deák-téren.

Julius elejével a kath. sajtó barátait kérjük új előfizetők szerzésével lapunk terjesztésére. Ma a hitünk s szent ideáink mellett való apostoloskodásnak a kath. sajtó terjesztése az egyetlen czélra vivő eszköz.

Csak egy új előfizető megnyerését kérjük minden olvasónktól.

Egyben az előfizetések megújítására és a hátralékok sürgős beküldésére figyelemztetjük olvasóinkat.

A HETI SZEMLE

Kiadóhivatala.

Uj lelkész. A jászói premontrei prépost a kiskaposi plébánia lelkészévé kinevezte PácZ Sándor premontrei rendű áldozárt.

Uj oltár. A felsődomonyai hívek dicséretes áldozatkészéssel diszes új oltárt állítottak fel a róm. kath. templomban, amelyet a napokban fog megáldani a kerületi esperes.

Elbocsátás. A megyéspüspök beleegyezését adta ahhoz, hogy Csató József áldozópap a szatmári egyházmegyéből az esztergomi főegyházmegyébe lépjen át.

Konkurzus. E hó 2-án a püspöki szentszék a papi pályára jelentkezők közül a következőket vette fel clericusokul: Duffer Antal, Fischer János, Heller Ernő, Lini József, Neubauer József, Vadász Ágoston és Vukovich Lajos főgimn. VI. osztályu tanulókat.

Primincziák. Vasárnap az Urnak három felkent szolgálja mutatta be első szentmise áldozatát. Első zsenge áldozatukban benne volt hitük, reményük, szeretetük, boldogságuk. Remegve léptek a sz. áldozat bemutatásához, megrendüléssel mondták ki a csodatevő szavakat, szent örömmel adták az áldást. Szatmáron reggel 6 órakor a Jézus Szíve templomban Csonth Ignác mondta első szent miséjét, a legszebb és legszentebb cselekményekhez Szabó István praelátus kanonok, szeminárium rektor vezette. 7 órakor pedig a szeminárium kápolnában Lőrincz István újmisést, kit a szeminárium lelkiigazgató vezetett be a csodák legfölségebbjének Isten erejével való véghezvitelével az áldozatot bemutató papság kötelekébe. Az újmiséseknek első áldozata egyszerűen főnséges volt az oltárt szent örömmel körülvevő rokonoknak, a nagyszámú áldozónak, a nagy hívő seregeknek. — Weisz József újmisést két katolikus falu osztatlan öröme kísért a környező jó szülőkkel, szerető testvérek, rokonok és jóbarátokkal a nagymajtényi szép templomba. Az Istennek felajánlott elsőszülöttnek Czier Ferencz plebános, mint manuuctor által az Egyháznak elkért legifjabb oltárszolgájának áldozatában összpontosult a jó szülők boldogsága, kik felnöttebb gyermekeikkel, az újmisésekéből vették a legszentebb és legdrágább eleddel, a kis apró leánytestvéreinek meghatottsága, a jó rokonok és e minta családhoz ragaszkodók s az egész hívő sereg példás buzgósága. Az ünnepi szónok Láng Pál szaniszlói segédlelkész meghatóan ecsetelte a papi élet örömeit és keserűségeit. A legszentebb cselekmény után az újmisést áldást osztott. Délben családi ünnep volt az újmisést szülei házában. A szép számú rokonságon kívül világiak közül és egyháziak közül is többen részt vettek a szeretet lakomán. Az első felköszöntő az újmisést ajkáról hangzott el, szívből jövő hála sugalta ezt. Beszéltek azután Czier Ferencz plebános, dr. Merker Márton, nemestóthi Szabó Albert dr., Zupka Vilmos és még többen. Az ünnepély komolyságát semmi sem jellemezte jobban, minthogy az egyházmegyei sajtó alapra 20 K 20 f gyűlt össze. Ne mondja senki, hogy ez csak csepp a tengerben, ezt csak a ceyloni gyöngy becsével lehet összehasonlítani. Másnap az újmisést Gilvácson mondtotta miséjét és osztott áldást. — Merlak Ferencz, egyházmegyénk újmiséspapja első szentmiséjét e hó 7-én fogja mondani szülőföldjén, Láposbányán. — Manuuctora Szépi Béla láposbányai plebános, szónoka pedig Sepsy Márton szatmári s. lelkész lesz.

Házasság. Hunek Emil, kir. kath. főgimn. tanár egybekelt Schöber Meczivel, Schöber Emil tanár leányával.

Városi közgyűlés. Szatmár város törvényhatósági bizottsága július hó 8-án, hétfőn a városi székház nagytermében rendes havi közgyűlést tart.

A munkapárt gyűlése. Szatmármege nemzeti munkapártja július hó 3-án, kedden, Szatmáron a Pannónia-szálló kistermében közgyűlést tartott. A tárgyaló ügyek között szerepelt Gróf Tisza István üdvözlése is.

A m. kir. posta és távirtelegrafosok közli, hogy kiképzésre a következő helyeken vesznek fel növendékeket: a budapesti központi távirtelegrafosokhoz 40, a többi budapesti hivatalhoz 19, Fiumében 5, Balasagarmaton, Besztercebányán, Egerben, Kiskunfélegyházán, Losonezon, Szegeden, Ujpesten és Vácson 2—2, Szolnokon 3, Gyöngyösön, Ipolyságon, Jászberényben, Kaloocsán, Karcagyon, Kecskeméten, Kisújszálláson, Mezőturon, Salgótarjánban, Selmecbányán, Zólyomban, Aszódon, a czeplédi 2. sz. pályaudvari postahivatalnál, Erzsébetfalván, Gödöllőn, Jászapátn, Kiskőrösön, Kiskunhalason, Kispessten, Kistelekén, Kunmadarason, Mindszenten, Tiszaföldváron és Törökszentmiklóson 1—1 növendéket.

A hadtestparancsnok látogatása. Boroevic Szvetozár, altábornagy, kassai hadtestparancsnok jun. 27-én délelőtt szemlélt

tartott a szatmári ötödik gyalogezred fölött és legteljesebb megelégedését fejezte ki Rervers alezredes, csapatparancsnok és Nemes Gukler Ottó százados a diszszázad parancsnoka előtt a mintaszerű, fegyelmezett gyakorlatok fölött. A hadtestparancsnok még az nap visszautazott Kassára.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszus. Magyarország katolikusai nagy számmal készülnek a Bécsben tartandó eucharisztikus kongresszusra. A magyar csoport külön értekezletei számára a következő sorozatot állapították meg: 1. A papság és a hívek együttes értekezlete. Elnök: Csernoch János kalocsa-bácsi érsek. Előadók: Komarik István jézustársasági atya, Ámon Pál kanonok, Prohászka Ottokár püspök. 2. Papság értekezlete, Elnök: Mailát Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök. Előadók: Makay Lajos intézeti lelkész, Hanauer A. István igazgató és Mihályfi Ákos egyetemi tanár. 3. Az oltáregyesületek értekezlete. Elnök: Glattfelder Gula csanádi püspök. Előadók: Galesek György kanonok, Kanter Károly prelátus, Révay Tibor érseki titkár. A kongresszust bezáró ünnepélyes körmeneten az Oltárszentséget Szent Görög lovagok és a diszmagyaros ruhások kísérik. — A nemzetközi eucharisztikus kongresszus rendjét a bécsi rendezőbizottság már megállapította és szétküldötte az összes államoknak. E szerint a kongresszusnak négy ünnepélyes ülése lesz szeptember 11, 12, 13, 14. Valamennyit a Szent István templomban tartják, a három első d. u. 5-től 7-ig, az utolsó délelőtt 11-től 1-ig. Az első ülésen fölolvassák a pápai brevet, utána ünnepi beszéd következik a kongresszus alap gondolatáról, majd pedig ennek terjesztéséről és védelméről. A II. ülés tárgyai a tridenti zsinat, az Eucharisztia a Habsburgok történetében s a munkás lelki és testi tápláléka. A III. ülés programján van beszéd Szent Alfonzról és Szent Hofbauer Mária Kelemenről, az Eucharisztiairól és a rendi életéről, végül a lelkipásztori munkában való megújulásról. A záró ülésen döntenek a szakosztályi határozatok fölött, továbbá ünnepi beszéd lesz az Eucharisztia és az Egyház jövőjéről, amit a hivatalos záróbeszédnek követnek.

Mennyi podgyaszt vihetünk a vasuti kocsiokba? A személykocsikba csak annyi kézi podgyaszt szabad bevinni, a mennyi a saját ülőhelye felett és alatt elhelyezhető. Az ülőhelyeken, de különösen a kocsi folyosóján podgyaszt elhelyezni tilos. E tilalmak valamennyi kocsiszálya nézve egyaránt fennállanak és a személyvonat III. oszt. utasaira nézve csak annyiban tételük kivétel, hogy ezek szerszámokat, tarisznyákat, zsákokban és átalvetőkben hordott terheket és hasonló oly tárgyakat is vihetnek, amiket a gyalogjárók magukkal szoktak hordani.

A pénzügyigazgatóság. Az egyik nagykarolyi lap írja: „A pénzügyigazgatóság kérdése, gróf Károlyi Mihály és dr. Falussy Árpád fáradságot nem ismerő tevékenysége folytán, végre-valahára végleges eldöntést nyert. A miniszter kijelentette, hogy a pénzügyigazgatóságnak Szatmárra való áthelyezésének terve teljesen el lett vetve, az továbbra is Nagykarolyban marad. Az épület kérdése tekintetében a döntés az, hogy a miniszter erre a célra a Wagner-féle telek megvételét engedélyezi, de a építkezésre megszavazott 360.000 koronás kölcsön felvételének jóváhagyását megtagadja. Ezzel szemben köteles a város a telken levő jelenlegi épületeket átalakítani és a fényűztei üres telkeken a többi irodahelységek céljaira megfelelő építkezéseket teljesíteni. Az építkezés költségeire egyelőre rövidlejáratú kölcsön lesz felveendő, amely azonban 160.000 koronát meg nem haladhat. Az építkezéseknek egy éven belül be kell fejezve lenniük. A miniszter azt is kijelentette, hogy a városi több évre szóló szerződéssel fogja biztosítani.“

GAZDATISZT, 38 éves, nős, ref. vallásu, családos, gazdatiszti állást keres esetleg azonnali belépésre is. Cím a kiadóhivatalban.

Kedves meglepetés — egy sikerült fénykép, aminőt élethű és művészi kivitelben készít Scherling Antal festő és fényképész új, modernül berendezett műtermében a Pannónia udvarán földszint.

Adakozzunk a Sajtóalapra!

A magyar gör. kath. püspökség ügye. A létesítendő püspökségre vonatkozólag már elkészült a pápai bulla. Kedden, július 2-án jött a bécsi nuncius Budapestre és személyesen adta át a bullát a miniszterelnöknek. A bulla közzététele után a püspökség szervezésének kivitele következik, melynek megtörténte után a kiválasztott püspök kinevezése fog megtörténni.

Felhívás adakozásra. Meleg hangú fölívást bocsájtot ki Pap Gyula csegöldi (Szatmár m.) lelkész, amelyben 49907—1912 sz. belügymin. engedély alapján adakozásra szólítja fel a katolikusokat a csegöldi templom és iskola újjáépítésére. Mivel a hitközség híveinek száma meghaladja az 1000 számot, a jelenlegi kis templomocskára alig képes 2—300 hívót a legnagyobb megszorítás mellett is befogadni; így van az iskolával is, amely templomocskára és iskola felépítéséhez sem elegendő pénz, sem anyaga a kis községnek nincsen. Ennek alapján saját és más ker. kath. hívők alamizna filléreiből akarnák e templomocskát és iskolát újjáépíteni, avagy kibővíteni. A híveknek templomocskájuk és iskolájuk szomorú sorsa annál nagyobb fájdalmat okoz, mert ők ezen segíteni sehoggy sem képesek, annál is inkább, hogy 1911. évi július és augusztus hó 29-én két nagy tűzvész, folyó évben pedig jégverés és árvíz pusztította el az anélkül is szegény község legnagyobb részét, minek folytán a legnagyobb része e községnek földhöz ragadt szegénnyé lett, oly annyira szegénnyé, hogy a mindennapi kenyeren kívül semmije sincs; képtelenek tehát annyi áldozatot hozni, amennyi e templom és iskola felépítésére és belső felszerelésére elegendő volna. Szegénységükben és nyomorúságukban bizalommal fordulnak keresztény katolikus testvéreikhez kérve, hogy alamizsnájukkal segítsenek fölépíteni templomukat — Az adományok Papp Gyula lelkész címére küldendők (Csegöld, Szatmár m., u. p. Jánk.)

Nagybányai küldöttség a kultusz-miniszternél. Nagybánya városa az új főgimnázium építése ügyben mult kedden küldöttséget menesztett Zichy miniszterhez Csaba Adorján főispán vezetése mellett. A küldöttséget a miniszter szívesen fogadta s a gimnázium céljaira 70000 koronát vett föl a jövő évi költségelirányzatba.

Az alkohol. Jun. 30-án Csanáloson egy Hosszu Sándor nevű csavargót Micsuj János pórházi dohányos verekedés közben a kocsmában szivenszurt. Azonnal meghalt.

Primicia Barth Benedek Kalocsa-egyházmegyei újmisést június 30-án mutatta be primiciáját Mérken. Manuuctora Székely Gyula, szónoka Magyar Bálint volt. A primiciát követő szeretetlakomán mintegy 50-en vettek részt.

Eljegyzés. Mándy Ilonkát, Mándy Bertalannak, volt szatmári forgalmi főnöknek leányát eljegyezte dr. Lorenz Artur Debrecezenben.

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinói-utca 16. „MOKKA“ keverék özégem különlegessége 1 kgr. 4-40 korona. Villany erővel pörköltve

Házasság. Özv. kisszeri és orlovai Olsavszki Simonné leánya Margit egybekelt korláthi Dienes Sándor t. szolgabíróval Nagysomkúton.

Képviselői beszámoló Nagykárolyban. Gróf Károlyi József a nagykárolyi kerület országgyűlési képviselője szeptember 1-jén fogja megtartani beszámolóját Nagykárolyban, amelyen részt vesznek: gróf Zichy Aladár, gróf Apponyi Albert, Justh Gyula, gróf Károlyi Mihály, Deésy Zoltán, Barabás Béla, Bakonyi Samu és a függetlenségi párt 46 kiváló tagja.

A kamara közgyűlése. A debreczeni kerületi kereskedelmi és iparkamara ülést tartott, melyen az elnökség jelentést tett a Szatmár—budapesti új gyorsvonatokért tett lépései kedvező eredményéről, a kamara nagyszámú ösztöndíjai kiadományozásáról, az államsegélyes kérelmekről és engedélyezett segélyekről, a zárt tehervonatok rendszerezése tárgyában előterjesztett kívánalmakról. A közgyűlés behatóan megvizsgálta a polgári iskola tervezett reformját és ipari és kereskedelmi érdekekből fontosnak találja, hogy a polgári iskola hétéosztályúvá fejlesszessék. Kérte a kamara, hogy az iparfejlesztési törvény megújításának előmunkálatait már most indítsák meg. — Végül számos törvényhatósági szabályrendeletre adott a kamara véleményét.

Halálozások. Erdős Simon g. k. lelkész, 77 éves korában Avasujfaluban meghalt. — Pfeitmayer Lajos városi erdővéd, 46 éves korában Nagybányán meghalt. — Szendrői Kiss István törv. telekkönyvvezető életének 50-ik évében elhunyt Beregszászon. — Majorossy István ilosvai ny. áll. ig. tanító 52 éves korában hosszas szenvedés után elhalt Beregszászon. — Plank Károly zsófiafalvai áll. tanító 30 éves korában elhunyt. — Bereczky Sándor szolyvai áll. tanító szívizélhűdés következtében hirtelen elhunyt. — Rápolti Nagy Imre 1848—49-iki honvéd huszárhadnagy, Szatmármegye volt főszolgabírája, ny. kir. törvényszéki bíró 85 éves korában elhunyt Bicszadon. — Szigeti Hatvani Péter nyugalmazott kisdédóví életének 71 évében elhunyt Szatmáron.

Ménloakat vásárol az állam. A földmivelésügyi miniszter felhívja azokat a lótenyésztőket, akiknek három és fél évet betöltött, de nyolczadik évet még nem haladt ménló van birtokukban és azt eladni óhajtják, hogy ebbeli szándékukat augusztus 1-ig a földmivelésügyi minisztériumnak jelentésük be.

Szomorú számok. A kivándorlás szörnyű pusztítást végbe Szatmármegye népességében, ezt mutatja az alispáni kimutatás, hogy az 1912-ik esztendő első felében Szatmármegye alispánja 1750 Amerikába szülő utlevelet állított ki.

Sertésvész Szatmármegyében. A legutóbbi hiv. kimutatás szerint a megye mind a 10 járásában pusztít a veszedelmes járvány, mely két évtizeddel ezelőtt a virágzó sertés-tenyésztést a megyében évtizedekre visszavetette. A sertésvész vármegyénkben veszedelmes mérveket kezd ölteni, biztos védekezési mód ma még nincs, tisztán és kizárólag a szigorú elkülönítéssel óvhatjuk meg sertéseinket.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját Beresényi-utca 33. szám alá helyezte át. Telefon szám 189.

Kolozsvári szappanok!
Automobilolaj és benzin
fényképészeti cikkekben nagy választék.
Bródy Béla Diana-drogeriája
Szatmár, Hám János-u.

Ötezredik vendég a Féliksz fürdőben. A világfürdők sorába emelkedő Féliksz fürdőn az alig hat hetes nyári szezon rövid tartama alatt immár az ötezredik beteg ember érkezett meg, hogy az Isten áldotta csodás hatású vizekben keressen és találjon gyógyulást. A vendégeknek az az impozáns nagy tömege bámulattal és elismeréssel eltelve látja azt a hatalmas fejlődést, melyet ez a felülmulhatatlan erejű gyógyfürdő, Komezsik Alajos bérlő széles látó köre, modern felépítése és szakavatott vezetése mellett elért. Itt van az ötezredik vendég, akit Komezsik Alajos saját uri házában vendégül fogadott. Egyik kiváló kollégánkat érte ez a nagy megtiszteltetés, aki a következő levelet írta hozzánk.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Amit sem Pöstyén sem más hasonló természetű fürdő használata nem produkált, azt Félikszben találtam meg. Nehány napi fürdő használata után már sokkal jobban érzem magam, ezen felül pedig mint az ötezredik vendéget Komzsik Alajos ur a fürdő bérlője meghatóan kedves figyelme jeleképpen tizennégy napon át teljes díjtalan fürdő használatban és ellátásban részesít; kérem Szerkesztő urat, hogy nagybecsült lapja hasábjain fejezze ki Komzsik Alajos ural szemben köszönetemet és a magyar fürdő ügynek ezt az áldozatkész fejlesztőjét az újságírók meleg támogatásába ajánlhatom.

Kiváló tisztelettel:

Peller Kálmán

az „Aradi Közlöny“ munkatársa.

Értesítés. Mély tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy hosszú évek gyakorlatára és tapasztalatára támaszkodva kiváló ízléssel végez üzletem mindennemű szobafestő és mázoló munkát. Miért is a nagyérdemű közönség további becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Daróczy József**, szobafestő, Beresényi-utca 37. szám

Wallon Henrik Fia utódai
Duha Tivadar és Géza fűszer,
csemege, bor és lisztáru üzlete
Szatmár-Németi, Kazinczy-
utca 2. Alapított 1858. évben.

Honvéd-utca 2. sz. a.
van Bóthe Ilonka
modern női varrodája.

Üzlet áthelyezés.

Győry Károly

üveg és porcellán üzletét
Deák-tér 9. sz. alá, saját
házába helyezte át.

Telefon - szám 232.

Walek és Rajz

angol és francia különleges-
ségű cipészek, hol saját ké-
szítményű kész cipők is kap-
hatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölönyi-féle ház.)

Menyasszonyi

kelengye

200 K-tól

2000 K-ig

SPITZ
BÉLA

női s uri divatáruházában

SZATMÁR-NÉMETI

Hám János-u. 1.

színház mellett.

Vidékre

mintákat küldök.

PÁLYÁZAT

a zuhogói (Ungmegyei) róm. kath. elemi népiskolai tanítói állomásra. Jövedelem: 1. Természetben lakás és 239 □-öl belsőség. 2. A községtől 680 K. 3. Államsegély 318 K. 4. Dologi szükségletek fedezésére 209 K. Kellően felszerelt kérvények jul. 14-éig a r. kath. iskolaszék czimére Nagyzalacsára küldendők.

A szociális nevelés az iskolában és iskolán kívül.

Írta: GAÁL LAJOS.

VII.

Tételelem első részével végeztem, hátra van még azonban a második rész: miképpen fejlesszük a szociális érzést az iskolán kívül: községünkben?

Erre legjobban és legrövidebben megfelelhetek a satmári tanítóképző volt nagy-névű igazgatójának, néhai Dr. Steinberger Ferencnek szavaival, mely röviden és utólráérhetően szépen fejezi ki a feleletet e kérdésre: „Könyvű ott a munkája a templomnak, ahol az iskola a talajt jól előkészítette,“ mondja ő és tényleg így is van, mert amely iskolában sikerült a főntebb részletezett lelkitulajdonokat bevésni a gyermeki szívbe, annak az iskolának a növendékei felnőtt korukban is szociális érzésük lesznek. Mindnyájunk előtt ismeretes ugyanis, hogy a gyermekkori emlékek és lelki hatások kitörölhetetlenül vésszönek be a lelkekbe és az élet minden viszonyaiban, gondolkodásunkban, tetteinkben irányítóknak lesznek.

Igen ám, csak hogy a társadalmi problémák nem válnak, míg az így nevelt gyermekek felnőnek s míg ők lesznek a társadalom zöme, hanem érekarjaikkal döngetik a jelenkor alkotmányát.

Egyetlen tanítónak sem szabad ebben a tévhitben élnie, hogy ha ő az iskolában elvégzi dolgát, úgy semmi továbbiért sem felelős. Nem, roppant súlyú felelőség nehezedik a tanítóság vállára, különösen künn a falun, ahol néha majdnem egyedüli művelt ember, akire a falu népe bizalommal tekint, elismeri szellemi fensőbbiségét; szavait különösen ha ismeretekről van szó, készpénznek veszi.

Ha valaki, úgy a tanító tud legkönnyebben és legbiztosabban a falu szívéhez férközni! Eppen ezért erkölcsi és hazafias kötelessége minden tanítónak, hogy kezét a falu szívére téve azzal együtt érezzen, együtt munkálkodjék, együtt harcoljon a jövődjéért, a jövő idők szebb és tisztultabb társadalmi fölfogásáért és berendezkedéséért.

Egészen a legújabb időkig a kormányzattól csak adóalanyul tekintett falvakban a tudatlanság, a szegénység ütöttek tanyát; a muskátlis ablakokból eltűnt a virág, hogy helyet adjon a drága pénzen vásárolt függönynek, úgy nevezett cifra rongynak, a derűs, nyugodt arcokról elszállt a magyar paraszt önérzetes, harmónikus lélekre valló bátor nyilt tekintete, hogy helyet adjon a váltók, kötelességek és az adó által előidézett nehéz gondoknak; idegen városi erkölcsök honoskodtak meg népünk körében, könnyelműség, cifrázkodás, alkoholizmus kaptak lábára. A termelés azonban egyáltalán nem tartott lépést a kiadások növekedésének mérvével, így történt azután, hogy mind több és több magyar gazda birtoka került dombra s mind több és több fölmivelő lába alól eszszott ki a ősi föld, a magyar föld, ahol azután egy jövevény, egyáltalán nem kívánatos, de annál inkább élelmes elem vetette meg mind erősebben lábát a magyar falvakban.

Széles e hazában alig van falu, mely e folyamatától mentes lett volna, de annál több olyan, hol egy-egy Mózes v. Berkovics a volt gazda földesekéjét uralja.

Akadnak azonban derék magyarok, kik e folyamatot és annak káros voltát észrevették és minden igyekezetükkel oda hatottak, hogy gátat emeljenek eléje s a nép, a falu népe újra talpra állíttassék; Károlyi Sándor, Majláth József grófok és Darányi érdeme, hogy a magyar közvélemény figyelmére a falura, a falun végbemenő eseményekre terelődött, s az ő munkálkodásuk, agitációjuk folytán ma már nemcsak a közvélemény, de a kormányzat figyelmére is felénk, a falu felé fordult, s évről-évre új intézmények létesülnek, új törvények hoznak, melyeknek végcélja: a falu népének az uzsorások karmiból való kiszabadítása, földhöz juttatása, s a mi bennünket, tanítókat legjobban érdekel, a falu társadalmába új fölfogásnak, új életirányának, új — mondhatnám — üzletesebb, de azért tisztességes szellemnek bevittele.

Ennek az új érának egyik legújabb és talán legszebb hajtása az „Országos Közművelődési Tanács“ és az „Orsz. Szabadoktatási Tanács“ megteremtése, melyeknek feladata, hogy az egyes községekben ismeretterjesztő, szívet, elmét képző fölolvasások, szabadelőadások tartassanak. A tanítóságra hárul a feladat, hogy a kormányzat eme gyönyörű kezdeményezését megragadva, valóra váltsa az eszmét, s hogy a falvakban ilyen téli, továbbképző kurzusok tartassanak. E munkálkodásért a tanító az erkölcsi elismerés mellett még anyagi jutalmazásra is számíthat, fölolvasási anyagot pedig ingyen kap az „Orsz. Közművelődési Tanács“-tól. (Budapest Ferenczrendiek tere 3.) Valóban, csak a tanítón mulik, hol ily fölolvasások nem tartatnak.

Ragadjuk meg tehát e kedvező alkalmat, kezdjük meg a felnőttek számára a téli esti tanfolyamokat, mert megmérhetetlen perspektíva, kimondhatatlanul szép és fontos missió nyílik meg előttünk, ha ez minden faluban ténnyé válnék. A falu népe előtt új ideálokat, új gondolatokat, tisztultabb fölfogást ismertethetnénk meg. Annak a tudomány után sóvárgó népnak lelkébe új, előtűnik talán szokatlan érzelmeket, új gondolkodásmódot, jobb és mélyebben szántó érzéseket ültethetnénk be. A tanítóság meghatározhatná befolyását a falun. Lelkesítsen bennünket az Isten és a haza iránti szeretet, ez adjon erőt a kezdeményezéshez, kitartást a folytatáshoz.

Ezeket az esti tanfolyamokon hassunk jó irányban, hívjuk életre a falu népében érzésviláguk talán szunnyadó jobbik felét, öntsük egymásiránti szeretetet, egymásiránti jóakaratu támogatást szívükbe, ezt bátran tehetjük, hisz tanulni jönnek hozzánk. Tanítsuk őket azon igazságra, mely szerint a gazdag éppen úgy rá van utalva a szegényre, mint a szegény a gazdagra és hogy a gazdagnak nem szabad lenéznie szegényebb embertársát, mert hisz Isten előtt mindnyájan egyenlők vagyunk. Tanítsuk meg őket az altruizmus magasatos tanára, hogy mindenki elsősorban a közérdeket, az általános érdeket tekintse cselekedete rugójául és a saját érdekét is úgy igyekezzék szolgálni, hogy az egyetemes érdeknek soha se ártson, hanem inkább segítse.

Az esti tanfolyamok látogatottságáról úgy gondoskodhatunk legjobban, ha „Gazdakört“, „Ifjúsági egyesületet“ is szervezünk, s odahatunk, hogy ezen egyesületek tagjai testületileg vesznek részt az esti összejöveteleken s ott az ő körükből is szavaltatunk, avagy dalárdát szervezve énekeltetünk, daltatunk stb.

Az ily társadalmi működéshez nyerve meg mindig a lelkipásztort is, mert hisz az ő tekintélye, magasabb képzettsége csak emelendő a mi szavunk súlyát is.

Ne elégedjünk meg azonban a pusztá szóval, hanem működünk gyakorlatilag is. Munkálkodjunk elsősorban a közjólét emelésén, munkálkodjunk az általános vagyonosodáson, munkálkodjunk, hogy ne legyen éhező és didergő család falunkban, mert az oly nép

között, hol bőven csörgedez a jólét pataka, soha sem fogja magát befészkelni a vagyonfelosztás, tekintély lerontás gondolata.

Ennek is számtalan módja és eszköze van. Bármily kecsgető és csábító volna rá nézve ezen különböző módok és eszközök kimerítő leírása, nem lehet ez munkámnak czélja, csupán arra szorítkozom, hogy közülök néhányat — a szerintem fontosabbakat — felsoroljam.

Mindenek előtt legyen a tanítóság czélja a bizony nagyon primitív gazdálkodási módunk belterjesebbé, intenzívebbé tétele. Szatmármegye közönsége 90%-a legósdibb, legkevesebbé jövedelmes ugynevezett nyomásos gazdálkodást folytatja. E gazdálkodási rendszerrel amellet, hogy a föld egyharmada minden évben ugarban marad, tehát nem terem, megfelelő számu haszonjóság sem tartható, így kétszeresen kárára van a gazdálkodás anyagi eredményének, sőt még mivel az ily gazdálkodási mód mellett főképen csak a magtermelés divik, a földet is zsarolja, rontja. Sok faluban a gazda földje számtalan apró parcellákban van kimerve, így aztán ily helyen rendszeres munkabeosztásról, az idő gazdaságos kihasználásáról, rendszeres trágyázásról szó sem lehet.

Hasson tehát minden tanító oda, hogy ez a gazdálkodási rendszer megváltozzék. Sokan kárhozzatják a tanító gazdálkodását, én pedig ha tölem függne, minden tanítót alapos gazdasági szaktudással ruházva föl, minden tanítói tagot egy-egy kis mintagazdasággá szerveznék, ellátnám azokat gazdasági gépekkel olcsón, részletenkénti visszafizetésre kamatmentes kölcsönt juttatnék az ily szakszerűen gazdálkodni vállalkozó tanítóknak, hogy abból megfelelő igás és haszonjóságokat szerezhessen be. Ily eljárás mellett nem csak a nagyközségeknek volna önálló gazdasági szakiskolájuk, hanem minden kis községnek is, ahol a való tényekkel, az élő bizonyossággal igazolható, az egyszerű gazdálkodás jobb jövedelmezőségét, tehát gyakorlati hasznát.

Népjóléti célokat szolgál a szövetkezetek felállításása is. A szövetkezetek óriási erkölcsi és anyagi hasznát nem kell ismertetnem tanítótársaimmal, hisz azt mindnyájan ismerjük. Ezen szociális missiót végző intézményeknek egy községből sem volna szabad hiányoznia. Az uzsora karmiból szabadithatjuk ki népünket a hitelszövetkezetek által és az áruzsora kártékony hatását szüntethetjük meg a fogyasztási szövetkezetek segítségével. Ezen intézmények azt a hasznot, mit a földmivelő népen elősködő és rendszeren meggazdagodó kétes értékű elem „a leendő bárók és udvari tanácsosok apái“ raknak zsebre, a mi népünknek juttatják és általa a nép anyagi felvirágozását segíthetjük elő.

Ezen intézményekkel valamint a gazdálkodási rendszer intenzívebbé tétele által nagyban hozzá fogunk járulni az általános vagyonosodáshoz, tehát áthághatatlan falat építünk a nemzetközi szocializmus terjedése elé! Passív fizetési mérleggel küzdő hazánknak is új erőforrásokat nyitunk s még ezen felül a magunk anyagi érdekének is szolgálunk, mert hisz úgy a hitelszövetkezetknél, mint a fogyasztási szövetkezetknél jár egy kis fizetés is, ami bizony nagyon is reánk fér mindnyájunkra.

Menhelyvezetőnői tanfolyam. A v. és k. miniszter megengedte, hogy a beregszászi állami óvodáknál a nyári folyamán 6—6 növendékkel 2 menházvezetőnői tanfolyam rendeztessék.

Máramaros iskolái. Drusner György máramarosi kir. tanfelügyelő jelentése szerint a vallás és közoktatásügyi miniszter a felsővisói állami elemi iskolát 2 tanteremmel, a majsziói állami elemi iskolát 1 tanteremmel fejlesztette, Dombón, Kőkényesen állami óvodát szervezett s a nyári menedékházak szervezésére 1200 korona államsegélyt engedélyezett. Ez összesen 12 menedékház szervezhető.

Áthelyezett óvónő. Boschetti Viola áll. óvónő a petrovai óvodától az ujonnan létesített aknaszlatinai óvodához helyeztetett át.

Miniszteri köszönet. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ruprecht Sándor adóhiv. főtisztnek és testvéreinek köszönetét fejezte a szatmári kath. főgymnasium javára tett 500 koronás alapítványukért.

Egy püspök a jövő intelligenciájáért. Várady L. Árpád győri megyéspüspök a múlt vasárnap délben asztalánál látta a győri főgymnasium és főreáliskola jelesen érettségizett tanulóit a város tanügyi férfiainak környezetében. ▲ főpásztor már a múlt évben is kitüntette így a praematurusokat, az ideit kitüntetés azonban még nagyobb súlyu, mert a püspök életirányító beszédét is intézett az ifjakhoz, amelyben tudomásukra hozta az ifjaknak, hogy stipendiummal akarja biztosítani szegényebb sorsú társaik egyetemi tanulmányait. Várady püspök két egyetemi hallgatót lát el 4 éven át évi 600—600 koronával, a győri székeskáptalan, valamint Szely Lajos dr. apostoli protonotárius, pápóci prépost, Hlatky-Schlichter Lajos és báró Lévy Henrikné szintén egy-egy hallgató részére biztosítottak 4 éven át 600—600 korona ösztöndíjat. Fontossága a jövőre is kiható lesz, mert igazán hathatós alapvető munkája lesz a keresztény magyar kultúra előrehaladásának s egy erősszívű keresztény intelligencia kialakulásának.

Új óvónők. A szatmári zárda óvónőképzőjében a képesítő vizsgálatokon óvónői oklevelet nyertek: Baksi Mária, Balogh Margit, Barkász Etelka, Benedek Eleonóra, Bodor Emma, Boér Amália, Bögöczy Ilona, Cseh Mária, Domokos Jolán, Erdei Rozália, Erdélyi Margit, Fábray Margit, Fogarasi Ida, Grenzer Berta, Harkay Irén, Hetey Jolán, Imreh Dalma Ida, Kabdebó Olga, Kalapos Jolán, Körösy Ilona, Laczkovics Rozália, Lincsey Julianna, Ludeser Gizella, Majtényi Lili Irén, Muharay Gabriella, Murádin Veronika, Orbán Antalné, szül. Mold Anna, Papp Gabriella, Páll Rozália, Petz Mária, Péchy Irén, Prodán Ida, Rózsa Irén, Saláta Mária Angelika, Starmüller Gizella, Sugatagi Ilona, Szabó Mária, Szombathy Jolán, Sztodolnik Ilona, Szücs Terézia, Vásárhelyi Vilma, Wéber Margit, Zajkás Lucrecia, Ziska Ilona.

Új tanítónők. A zárdai tanítónőképzőben a képesítő vizsgálatokon tanítónői oklevelet nyertek: Bellus Ilona Marietta, Bodnár Gizella, Borz Margit, Lerina, Cserpes Emerentia Venildis, Csécsey Ilona, Csiszár Róza, Dapsy Irma, Darai Róza, Dokupil Hermin Angelina, Dörner Irma Paula, Egeli Mária Alvaréza, Eckerd Irén, Ferenczi Terézia Cordáta, Foltinek Margit, Getie Mária Cornelia, Galgovszky Erzsébet Bernárda, Halász Margit, Haraszimovics Paula, Hart Mária Gratiana, Holczer Gizella, Hrupcsó Mária, Iván Julianna, Kelemen Mária, Kerekes Erzsébet, Kémenes Regina Lalissa, Láng Ilona, Láposy Katalin, Ligeti Olga, Makay Gizella, Markos Ilona, Mihálsik Anna Osvalda, Nagy Teréz Agréda, Obert Ilona Alacoeque, Papp Cornelia, Pál Julianna Sotera, Pityik Irén, Radics Aranka, Rozsnyay Ilona, Schultz Ilona, Szabó Anna, Szatmári Róza, Szlávik Hermína, Vagányi Mária Terézia, Varga Jolán, Weisz Margit, Wiener Erzsé, Winkler Katalin.

Új tanítók. A kir. kath. tanítóképző intézetben az idén képesített tanítók a következők: Balog Antal, Cser Imre, Dimánd István, Gáldy Andor, Gyetkó György, Hágger Gyula, Illés István, Kerék Sándor, Lada János, Ládai István, Léng István, Majer Károly, Merker Pál, Szerdahelyi László, Tarr Mihály, Zahoránszky László és Zinner György.

Hirdetmény.

Alulírott tulajdonát képező, a krasznabéltői és alsóbaldádi határban fekvő 3000 tőke szőlőm, 4000 tőke félig beültetett szőlőm rajta lakóházzal, pinczével s boros edényekkel, valamint 12 köblös (1200 □-öl) földön, nagyrésztben őszi s tavaszival bevetve szabadkézből eladó. Értekezhetni alulírottal lehet bármikor f. évi július 21-éig.

Nagy Péter
krasznabéltői lakos.

IRODALOM

Visszhang Afrikából, katolikus havi folyóirat az afrikai missziótevékenység előmozdítására. Kiadja a Kláver Sz. Péter Társulat. XIII. Leó és X. Piusz pápa Öszentségeiktől megáldva. — Megjelenik magyar, német, lengyel, olasz, francia, szlovén, portugál és angol nyelven. Előfizetési ára egy évre 1.50 K.

A Négergyermek, katolikus képes havifolyóirat legszegényebb fekete testvéreink iránt való szeretet ápolására. Kiadja Kláver Szt. Péter Társulata. Megjelenik magyar, német és olasz nyelven. Ara évenként póstával együtt 1 korona. Mindkét lap megrendelhető a: „Visszhang Afrikából“ irodájában, Budapest IV., Ferenciek-tere 7, III. lépcső, I. emelet. és Kláver Szt. Péter Társulata leadóállomásán, Temesvár-Gyárvaros, Páva-utca 15. II. em. Levelek és pénzküldemények egyenesen Kláver Szt. Péter Társulata általános igazgatójára címére is intézhetők: Ledóehowska M. T. grófnő, Róma, via dell'Olmata 16.

TOLHEGSOVEL

A kiben meg lehet bizni.

Már 6 olyan. Ugy született. Persze, hogy fiskális lett. Mert mi lehetne más egy izig-vérig tősgyökeres, hamisítatlan izraelitából, a ki nem tudna aludni sem, ha csak egy körömfeketényi hamisság is gyökeret vert volna zuzájába.

Igen, el méltóztattak találni, hogy Samukáról van szó. Az őszintéről. A ki a világról el nem titkolna egy fillért sem a keresztet adó alá eső jövedelméből. A ki inkább levágatná minden körmet, hogysem elhagyná a zászlót, a melyre fölesküdt.

Bizony kellenek ilyen derék, becsületes hazafiak, a kik inkább magokat akasztják szegre, de nem elveiket.

Hát Samuka ezekből a ritka példányokból való. Nem hiába „legjobb barátai az egyházi férfiak köréből kerültek ki“ (bizonyosan a sadagorai csodarabbikra ezéltöz Samuka); de el is mondhatja, hogy ő „Caesar“-ja Szatmárnak, „a ki felé holmi apró Brutusok mernek csak szurkálni mérgezett törökkel.“

No ná, csak nem fog mindig ügyvédi irodában dolgozni közjegyzői helyett.

Ezért kellett, hogy oly magaslatára emelkedjék Samuka a minden gyanu nélkül való bizalomnak. Most már kivirta a tökéletes hitelt. Almában sem kételkedik Samuka őszinteségében senki.

De micsoda kemény harcok és megpróbáltatások árán jutott idáig!

Pár éve még a legmaróbb választóvizzel próbálgatták Samuka egyenes őszinteségét. Akkoriban még 6 volt az a bizonyos „vendéglő a bizalomhoz“, a hol lánczon vannak a kanalak és leszófolva a tényérok. Szóval nem régebben még így beszéltek a szatmári czivisek Samukáról:

— Kötve kell hinni a komának!

Annyira nem biztak benne, hogy a mikor Samuka post tot' discrimina rerum úgy döngötte a mellét, hogy az a legpompásabb 48 as vizs hangot adta, megtették vele azt a csufaságot, hogy ezrek szeme és füle láttára és hallatára kibontották előtte a függetlenségi párt zászlaját és zugták feléje, mint Hamlet apjának szelleme:

— Esküdjél!

És Samuka esküdt, mint a karika-csapás. Hogy holta napjáig . . . stb. stb.

Hát azóta van becsülete Samukának.

— Lehet benne bizni, lehet neki hinni.

Vasárnapi beszámolója óta örömkönyvek közt mondogatják is ezt derék választói.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-kör 3. sz.

Félix-gyógyfürdő.

Téli és nyári gyógyhely

Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrása, víz hőfoka 50° Celzius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, *csusz (reuma) és köszvény* ellen. Női betegségeknek, *idült méh és petefészkek gyulladással, méh hurut medencebeli sejt-szövetlob és izvadmányoknál*. Ivógyógy-mód alakjában idült *gyomorbántalmaknál, makacs szék rekedésnél, máj- és epehólyag* betegségeinél, *sárgaság és epekövek*nél meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsavas és iszap fürdők.

1908. évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakoszoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlaparak. Állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétá utak. Fenyő-erdő 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta távirat, interurban telefon.

Curtaxa és zenedij nincs.

Prospektust küld az Igazgatóság.

Egyesületi arany-
érem 1911.

PARKET
kartellen kívül!

Egyesületi arany-
érem 1911.

Az Avas-Szatmári Gőzfűrészes és Falepároló

Részvénytársaság

Parket-Osztálya Szatmár-Németi.

Ajánlja legjobb minőségű egyesületi aranyéremmel kitüntetett

I. oszt. tölgy- és bükkparketáit.

Gyárt amerikai, angol és aszfalt szalagparketát, valamint

koczkaberakatu táblaparketát különféle színösszetételekben.

Gőzölt és gőzöletlen
bükksfaanyag.

Képviseltek
átadatnak.

Tölgyfaparketa
áru.

Máriavölgyi fürdő nyitva!

Elsőrendű gyógyhatású természetes szénsavas ásványvíz fürdők. Kellemes tiszta szobák. Kitűnő magyar konyha, zamatos saját termésű borok. Előzékeny kiszolgálás és a lehető legmérsékeltőbb árak.

Az maga magának ellensége, aki e drágaságban nem a *Máriavölgyi kellemes ásványvizet issza*; mert szerencsés összetételénél fogva mint gyógyvíz is legelső rendű, másrészt pedig az összes ásványvizek között a legolcsóbb. Kapható minden fűszerkereskedésben.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

A nyári idény

alkalmára óriás választékban érkezettek a legjobb gyártmányú utazóbőröndök és kosarak, valamint férfi és női harisnyák, séta pálczák és minden néven nevezendő díszmű és norinbergi játék, üveg és porcellán nagy választékban

Blatniczky István

Szatmári Bazárjában

KAZINCZY-UTCZA 10.

Park és kertrendezéshez

magas törzsű gyöknyemes bokorrózsák és rózsafák

Bertha Károly műkertésznél

Szatmár, Dinnyéskert 6.

Telefon 27. VIRÁGÜZLET: Telefon 27.

Deáktér 3. szám.

Előkeltő tálással és határos összeállításban

élővirág-díszmunkák
minden idényben.

Dísznövények, pálmák, virágok, szobanövények cserépekben. A legváltozatosabb kivitelű csokrok minden alkalomra a legelegánsabb összeállításban. A leggyorsabbtól a legdíszesebb kivitelig

KOSZORUK

gyorsan és jutányosan készíttetnek. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézik.

SÜRGÖNYCZIM:

Bertha kertész Szatmár.

VOGL ADOLF

templomi felszerelések műintézete HALL, Innsbruk mellett
(Tirol.)

Készít oltárokat, szószékeket, keresztutakat, templom- és gyónószékeket, valamint imaszámolyokat minden stílusban.

Szállít egyházi szobrokat fából, olajfestéssel és aranyozással mindenféle nagyságban. — Dombormű faragvány képeket (mint pl. 14 stációképet,) Krisztus szobrokat, kereszttel vagy anélkül, úgy egyházi mint magán használatra; készít ugyanilyen szobrokat missio-keresztek vagy utak mentén álló keresztekre. — **Bethlehemi jászolok** bő választékban. — Kérdezősködésekre azonnal kimerítően válaszol. Rajzokkal, fényképmásolatokkal és illusztrált árjegyzékkel készségesen és díjtalanul szolgál.

Inglük József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendákat*; mindennemű öltöny készítésnél a főszólyt az *elegáns szabás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítványaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Elsőrangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem *nagy forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett szállíthatom*, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltnék.

Kérem annélfogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.

8

WALTHER GIDA

katholikus cég, az arany érdemkereszt tulajdonosa

ÜVEGFESTÉSZETE

velencei és üveg mozaik intézete

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Telefon 70-01

Készít művészi kivitelű festett

TEMPLOMABLAKOKAT,

velencei és üvegmozaikot

a leggyorsabbtól a leggazdagabb kivitelig jutányos ár mellett.

Legutóbb készült munkák: Veszprémi székesegyház 32 ablak. — Hódmezővári templom 10 ablak. — Sátoralja-Ujhely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, pécsi, bártfai és kőhalmi Szent Ferenc-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a nemesnádudvari, hosszuróti, futaki, esztergomi, dési és besztercebányai püspöki és vártemplomi, valamint az ungvári, vetési, csanádosi és góboi templomok festett ablakai.

Színes minta rajzokat díjmentesen küldök. — Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. — Kívánatra saját költségemen a helyszínére utazom.

*Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Díszművek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok*

kötését és aranyozását, ugyszintén rajzok kasírozását, passepartoutok, papír-reklámláblák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészet

Szatmár-Németi, Deáktér 7.

Halmi-ház.

Az 1911-i szatmári kiállításon jó munkáért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás:

Raktár:

Bercsényi-utca. Petőfi-utca 3.

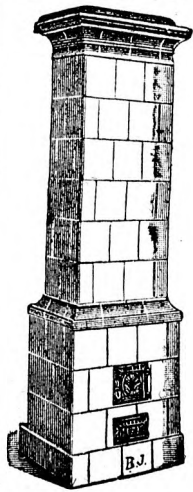
(Saját ház)

(Népbank-épület)

A legrégibb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Pontos kiszolgálás.

Készít a legkényesebb izlésnek is megfelelő mindenemű porcellán és cserépkályhákat, takaréktűzhelyeket kandallókat, fürdőkádakat és falburkolatot. Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú kályhás munkásokat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez egy helyben, mint a vidéken.

Régi kályhák új szerkezetre való átalakítását jutányos árért vállalja.

ROZSNYAY és JÁSZAY

műszerészek

varrógép és kerékpár

RAKTÁRA,

mechanikai gépjavitó

MŰHELYE

SZATMÁR - NÉMETI,

Hám János-utca 12.

(Bejárat Rákóczi-utca felől.)

Varrógép, írógép, gramofon és fegyver javítást szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközünk. — Raktáron tartjuk a legjobb minőségű varrógépeket úgy házi, mint ipari célra. Minden rendszerű varrógépekhez tűk kaphatók.

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz

Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dusan felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és eszímákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánszokat teljesen kiküszöbölte, s akinek áruolinoság dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és eszímák is készülnek.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

Alapított
1863-ban.

GYÁR ÉS RAKTÁR:

BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM.

ÖTSZÖR
kitüntetve.

Czégtulajdonos: Kronberg József a Ferencz József-rend lovagja, Klotild főhercegeasszony 6 cs. és kir. fonsége és Magyarország hercegeprimás Ur Ó.Eminentiájának udvari szállítója.

Egyházi és egyleti zászlók, éroz- és faárúk.

Arjegyzekek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei, valamint a nyitrai, pécsi, székesszevári, győri és gyulafehérvári oltaezyletek, továbbá a kassai egyházmegyei műszaki iroda és a cs. és kir. hadsereg szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi szerelvényekből dusan fölszerelt nagy raktárát, mely bővelkedik gót-, román- és reneszánsz-stíli ruhákban, valamint pontifikáló szerekben, stb. stb.

Telefon 3-72.

TOKAJ-HEGYALJAI BOROK

KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÁSA

Hám János-utca, (dr. Vajay-palota),

hol a legkitünőbb saját termésű, legtisztábban kezelt: kizárólag tokaji boraink kaphatók alanti minőségben:

Kitünő izü tokaji asztali bor	literenként K	1.10
Kitünő izü édeskés tokaji asztali bor	"	K 1.20
Kitünő izü tokaji pecsényebor	"	K 1.40
Kitünő minőségű tokaji szomorodni bor (1910. évf.)	"	K 1.60
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1908. évfolyam)	"	K 2.—
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1904. évfolyam)	"	K 3.—
Asszu- és gyógyborok 1/2 literes palaczkokban,		
1904. évi 3 puttonos asszu	"	K 3.—
1909. évi 5 puttonos asszu	"	K 5.—

A borok eredeti töltésűek és azok tisztán kezelt jó minőségűek és valódiságáért felelősséget vállalunk.

Vidéki megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Meggyőződésképpen sziveskedjék egy próba palaczk megvételével kísérletet tenni.

Tokaj-hegyaljai borüzlet Hám János-utca, dr. Vajay-palota.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégibb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállít kitünő minőségben bámulatos olcsó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékokat vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzekek és költségelőirányzat ingyen.

60